

ORZECZNICTWO TRYBUNAŁU KONSTYTUCYJNEGO ZBIÓR URZĘDOWY

Seria B

Warszawa, dnia 19 września 2022 r.

Pozycja 185

POSTANOWIENIE

z dnia 31 maja 2022 r.

Sygn. akt Ts 139/20

Trybunał Konstytucyjny w składzie:

Zbigniew Jędrzejewski,

po wstępnym rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym skargi konstytucyjnej K.Ś. o zbadanie zgodności:

§ 21 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 11 października 2011 r. w sprawie postępowania o świadczenia emerytalno-rentowe (Dz. U. Nr 237, poz. 1412) w zakresie, w jakim „przepis ten nakłada na ubezpieczonego obowiązek przedstawienia zaświadczenia pracodawcy lub innego płatnika składek, legitymacji ubezpieczeniowej lub innego dokumentu w celu stwierdzenia wysokości wynagrodzenia, dochodu, przychodu oraz uposażenia przyjmowanego do ustalenia podstawy wymiaru emerytury lub renty, na podstawie którego można ustalić wysokość wynagrodzenia, dochodu, przychodu lub uposażenia”, z art. 2, art. 31 ust. 3 i art. 32, art. 45 ust. 1 oraz art. 67 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej,

p o s t a n a w i a:

odmówić nadania skardze konstytucyjnej dalszego biegu.

UZASADNIENIE

W skardze konstytucyjnej wniesionej do Trybunału Konstytucyjnego 24 września 2020 r. (data nadania) K.Ś. (dalej: skarżący), reprezentowany przez pełnomocnika ustanowionego z urzędu, wystąpił z żądaniem przytoczonym na tle następującego stanu faktycznego.

Decyzją z 10 maja 2018 r. (nr [...]) Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w C. (dalej: ZUS) poinformował skarżącego o sposobie wyliczenia wysokości emerytury pobieranej przez niego od 18 lutego 2015 r. wraz ze wskazaniem przepisów prawa, w oparciu o które ustalił wysokość tego świadczenia. Organ wskazał m.in., że za okresy zatrudnienia w Hutniczym Przedsiębiorstwie Remontowym w C. (dalej: HPR) przyjęto wynagrodzenie minimalne, ponieważ nie zachowały się dokumenty potwierdzające faktycznie uzyskiwane wówczas przez skarżącego zarobki. Poinformował również, że w przypadku dostarczenia przez skarżącego nowych dowodów, będzie możliwe ponowne ustalenie wysokości jego świadczenia emerytalnego.

Decyzją z 4 lipca 2018 r. (nr [...]) ZUS poinformował skarżącego jakie okresy zatrudnienia w HPR zostały uwzględnione przy ustaleniu wysokości przysługującej mu

emerytury, wskazując, iż za okresy od 10 października 1967 r. do 24 listopada 1972 r. i od 1 stycznia 1993 r. do 31 sierpnia 1993 r. przyjęto wynagrodzenie minimalne, z uwagi na brak dokumentów potwierdzających wysokość faktycznie uzyskiwanego przez niego wynagrodzenia. Ponadto organ rentowy wskazał, że rekompensata z tytułu pracy w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze nie jest samoistnym świadczeniem pieniężnym, ale stanowi dodatek do kapitału początkowego. Nie przysługiwała ona skarżącemu, ponieważ nie udokumentował on co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze.

Od powyższych decyzji skarżący wniósł odwołanie, w którym domagał się przeliczenia wysokości przysługującej mu emerytury na podstawie faktycznych wynagrodzeń uzyskiwanych przez niego w okresie zatrudnienia w HPR od 10 października 1967 r. do 24 listopada 1972 r.; od 17 grudnia 1987 r. do 5 grudnia 1990 r. oraz od 25 lutego 1991 r. do 31 sierpnia 1993 r.; określonych w stawce godzinowej. Dodatkowo wniósł o przyznanie dodatku za pracę w warunkach szczególnych, jaką przez 10 lat wykonywał w tym przedsiębiorstwie.

Sąd Okręgowy w C. wyrokiem z 14 listopada 2018 r. (sygn. akt [...]) oddalił odwołanie skarżącego. W uzasadnieniu stwierdził, że spór w sprawie dotyczył jedynie dwóch okresów, tj. od 10 października 1967 r. do 24 listopada 1972 r. i od 17 grudnia 1987 r. do 31 grudnia 1987 r., a w tym zakresie w zachowanych aktach osobowych skarżącego nie ma żadnych dokumentów potwierdzających wysokość jego wynagrodzenia za pracę. Sąd wskazał również, że długość wszystkich okresów zatrudnienia skarżącego w Hutniczym Przedsiębiorstwie Remontowym w C. jest znacznie niższa niż 15 lat, a co za tym idzie nie spełnia on warunków nabycia prawa do rekompensaty.

Wyrokiem z 27 listopada 2019 r. (sygn. akt [...]) Sąd Apelacyjny w K. Wydział III Pracy i Ubezpieczeń Społecznych oddalił apelację skarżącego. W uzasadnieniu wskazał, że sąd I instancji zasadnie oddalił wniosek skarżącego o dopuszczenie dowodu z opinii biegłego sądowego z zakresu rachunkowości na okoliczność ustalenia najkorzystniejszego dla skarżącego wskaźnika wysokości podstawy wymiaru kapitału początkowego, albowiem w sprawie nie pojawiły się żadne nowe dowody, które uzasadniałyby ponowne przeliczenie tego wskaźnika.

Prezes Trybunału Konstytucyjnego zarządzeniem z 2 grudnia 2020 r. (doręczonym pełnomocnikowi skarżącego 10 grudnia 2020 r.), wydanym na podstawie art. 57 ust. 1 ustawy z dnia 30 listopada 2016 r. o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym (Dz. U. z 2019 r. poz. 2393), wezwał skarżącego do usunięcia braków formalnych skargi konstytucyjnej przez: 1) doręczenie odpisów poświadczonych za zgodność z oryginałem decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, potwierdzających wyczerpanie drogi prawnej (wraz z czterema kopiami), z: a) 10 maja 2018 r. (nr [...]), b) 4 lipca 2018 r. (nr [...]); 2) udokumentowanie daty doręczenia skarżącemu orzeczenia wskazanego jako ostateczne, tj. wyroku Sądu Apelacyjnego w K. z 27 listopada 2019 r. (sygn. akt [...]) wraz z czterema kopiami; 3) doręczenie odpisu e-maila z 7 września 2020 r., skierowanego do adwokat I. P.-N., zawierającego informację o wyznaczeniu jej pełnomocnikiem z urzędu dla skarżącego.

Pełnomocnik skarżącego odniósł się do zarządzenia w piśmie z 16 grudnia 2020 r. (data nadania) oraz przesłał wskazane powyżej dokumenty.

Zarządzeniem sędziego Trybunału Konstytucyjnego z 2 czerwca 2021 r. (doręczonym pełnomocnikowi skarżącego 7 czerwca 2021 r.) skarżący został wezwany do usunięcia braków formalnych skargi konstytucyjnej przez: 1) wskazanie, które wolności lub prawa skarżącego, wyrażone w art. 2, art. 31 ust. 3, art. 32, art. 45 ust. 1 oraz art. 67 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej zostały naruszone przez zakwestionowany w skardze § 21 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 11 października 2011 r. w sprawie

postępowania o świadczenia emerytalno-rentowe (Dz. U. Nr 237, poz. 1412); 2) wyjaśnienie, w jaki sposób § 21 rozporządzenia w sprawie postępowania o świadczenia emerytalno-rentowe narusza – w zakresie wskazanym w *petitum* skargi – wolności lub prawa skarżącego, o których mowa w punkcie 1 niniejszego zarządzenia; 3) uzasadnienie zarzutu niezgodności § 21 rozporządzenia w sprawie postępowania o świadczenia emerytalno-rentowe z przepisami Konstytucji wymienionymi w punkcie 1 niniejszego zarządzenia oraz powołanie argumentów lub dowodów na jego poparcie.

W piśmie procesowym z 14 czerwca 2021 r. (data nadania) skarżący odniósł się do tego zarządzenia. Jego zdaniem § 21 rozporządzenia w sprawie postępowania o świadczenia emerytalno-rentowe narusza zasadę równego traktowania (art. 2 Konstytucji), jak również „prawo do równego traktowania – zasadę równości wobec prawa” (art. 32 Konstytucji), ponieważ w przypadku braku możliwości otrzymania dokumentu wskazanego w tym przepisie ubezpieczony znajduje się w gorszej pozycji niż inni ubezpieczeni pracujący na tym samym stanowisku, z tym samym wynagrodzeniem za pracę, a których stosowne dokumenty zostały zachowane. Skarżący wskazał również na naruszenie prawa do sądu (art. 45 ust. 1 Konstytucji) oraz prawa do zabezpieczenia społecznego po osiągnięciu wieku emerytalnego (art. 67 ust. 1 Konstytucji). Jego zdaniem zakwestionowany przepis stanowi normę bezwzględnie obowiązującą i nie zawiera unormowań pozwalających na ustalenie wynagrodzenia w sposób przybliżony lub prawdopodobny, w konsekwencji czego niemożliwość przedstawienia przez ubezpieczonego dokumentu wskazanego w § 21 rozporządzenia w sprawie postępowania o świadczenia emerytalno-rentowe stanowi podstawę do oddalenia odwołania bez ustalenia faktycznej wysokości wynagrodzenia lub dochodu. Jednocześnie skarżący stwierdził, że przedstawiony sposób naruszenia powyższych praw wyznacza sposób naruszenia art. 31 ust. 3 Konstytucji.

Trybunał Konstytucyjny zważył, co następuje:

1. Zgodnie z art. 61 ust. 1 ustawy z dnia 30 listopada 2016 r. o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym (Dz. U. z 2019 r. poz. 2393; dalej: u.o.t.p.TK), skarga konstytucyjna podlega wstępnemu rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym. Służy ono wyeliminowaniu – już w początkowej fazie postępowania – spraw, które nie mogą być przedmiotem rozstrzygnięcia merytorycznego. Trybunał wydaje postanowienie o odmowie nadania skardze dalszego biegu, gdy nie spełnia ona określonych przez prawo wymagań lub jest oczywiście bezzasadna.

2. Zgodnie z § 21 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 11 października 2011 r. w sprawie postępowania o świadczenia emerytalno-rentowe (Dz. U. Nr 237, poz. 1412; dalej: rozporządzenie), środkiem dowodowym stwierdzającym wysokość wynagrodzenia, dochodu, przychodu oraz uposażenia przyjmowanego do ustalenia podstawy wymiaru emerytury lub renty są zaświadczenia pracodawcy lub innego płatnika składek, legitymacja ubezpieczeniowa lub inny dokument, na podstawie którego można ustalić wysokość wynagrodzenia, dochodu, przychodu lub uposażenia.

W ocenie Trybunału Konstytucyjnego w sprawie, w związku z którą wniesiono skargę konstytucyjną, orzekające sądy nie zastosowały, wbrew temu co stwierdził skarżący, § 21 rozporządzenia. Analiza wydanych rozstrzygnięć prowadzi do wniosku, że zarówno Sąd Okręgowy, jak i Sąd Apelacyjny jednoznacznie stwierdziły, iż wynikające z niego ograniczenia dowodowe nie obowiązują w postępowaniu sądowym. W uzasadnieniu wyroku z 27 listopada 2019 r. (sygn. akt [...]) Sąd Apelacyjny podkreślił, że „o ile w toku postępowania przed organem rentowym istnieją stosowne ograniczenia dowodowe, o tyle w toku postępowania sądowego ubezpieczony za pomocą każdego dowodu może udowodnić swoje

żądanie”. W sprawie skarżącego sądy wskazały na możliwość ustalenia uprawnień emerytalnych przy wykorzystaniu innych środków dowodowych, niż wynikające z zaskarżonego przepisu, ograniczającego te środki. Brak jest zatem związku między zaskarżonym przepisem a samym rozstrzygnięciem sądowym. To zaś przesądza o niespełnieniu przesłanek formalnych z art. 79 ust. 1 Konstytucji.

Z tych przyczyn Trybunał Konstytucyjny postanowił jak w sentencji.

POUCZENIE

Na podstawie art. 61 ust. 5 u.o.t.p.TK skarżącemu przysługuje prawo wniesienia zażalenia na powyższe postanowienie w terminie 7 dni od daty jego doręczenia.